

**«Προκλήσεις και προοπτικές της τοπικής
αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα στην ψηφιακή
εποχή»**

Γιάννης Καλογήρου
Αν. Καθηγητής ΕΜΠ, Επιστημονικός
Σύμβουλος της ΚΕΔΚΕ

Ο δήμος επαναπροσδιορίζει την αποστολή του και τις λειτουργίες του στην ψηφιακή εποχή

- Ο θάνατος της απόστασης και η ανάδειξη ενός περιβάλλοντος αλληλεξάρτησης και υπερπληροφόρησης.
- Η αυξανόμενη απαίτηση των πολιτών για μεγαλύτερη διαφάνεια, καλύτερες υπηρεσίες και περισσότερη έγκυρη και έγκαιρη πληροφόρηση.
- «Σκέψου παγκόσμια, δράσε τοπικά».

Νέα μεγάλη κοινωνική τάση- πρόκληση για τις ευρωπαϊκές περιφέρειες και πόλεις

- Η κοινωνία που διευκολύνει την μετακίνηση και την χωρική/ χρονική αυτονομία.
- Αξιοποίηση της τάσης αυτής: Ψηφιακή πόλη, ψηφιακή κοινότητα.
 - Προωθημένες ευρυζωνικές υποδομές και υπηρεσίες.
 - Περιβάλλον που ενθαρρύνει την παραγωγή καινοτομιών.
 - Δημιουργία ζήτησης για χρήσιμες εφαρμογές.

Το Πραγματικό Διακύβευμα: Η λειτουργική αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στους δήμους

- Τεχνολογία=μέσο και όχι αυτοσκοπός→ Ο τρόπος χρήσης των ΤΠΕ έχει σημασία
- Η Κοινωνία της Πληροφορίας είναι πρώτα και πάνω απ' όλα **Κοινωνία**. **Δεν είναι κουτιά και λογισμικό που απλώς τα «φυτεύουμε» στον δήμο. Δεν είναι απλό άθροισμα- ακόμη και δεκάδων- έργων.**
- Ο **χρήστης** της τεχνολογίας (δημότης, επιχείρηση, τοπικός φορέας, εργαζόμενος στον δήμο, αιρετός) μετράει και πρέπει να βρίσκεται **στο επίκεντρο** μιας στρατηγικής αξιοποίησης των ΤΠΕ.
- Παραμονεύει ο κίνδυνος του **ψηφιακού αποκλεισμού**.

Τι μπορεί να προσφέρει η λειτουργική αξιοποίηση των ΤΠΕ στους δήμους

- Βελτιστοποίηση της **χρήσης των πόρων** και των **εγκαταστάσεων/ εξοπλισμού** του δήμου (τεχνολογία, ανθρώπινο δυναμικό, διαδικασίες- έργα).
- Αναβαθμισμένη **διαχείριση των σχέσεων του δήμου** (με δημότες/ χρήστες, με τη δημόσια διοίκηση και άλλους φορείς της αυτοδιοίκησης, με συνεργάτες, με τοπικές επιχειρήσεις, με προμηθευτές, με άλλους τοπικούς φορείς).
- **Ανασχεδιασμός** και ποιοτική αναβάθμιση των προσφερομένων **υπηρεσιών στους δημότες, τους τοπικούς φορείς και τις τοπικές επιχειρήσεις.**
- **Νέα** αποδοτικότερα και αποτελεσματικότερα οργανωτικά και διαχειριστικά **μοντέλα.**

Ψηφιακός Δήμος: Πέντε χώροι λειτουργικής αξιοποίησης των ΤΠΕ στους δήμους

- 1.Εσωτερική Λειτουργία** → Αποδοτικότερη και ποιοτικότερη δουλειά για τις δημοτικές αρχές και τους δημοτικούς υπαλλήλους.
- 2.Εξωτερική εξυπηρέτηση** → Αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των δημοτών και των επιχειρήσεων της περιοχής.
- 3.Συμμετοχή- συστηματική και ενεργός εμπλοκή των δημοτών** → Η γνώμη των πολιτών μετράει.
- 4.Τοπική ανάπτυξη** → Ψηφιακές υποδομές και ηλεκτρονικές υπηρεσίες για την προσέλκυση/υποστήριξη δραστηριοτήτων, επιχειρηματιών, επαγγελματιών και επισκεπτών.
- 5.Διεθνοποίηση-δικτύωση** → Διεύρυνση της επικοινωνίας και ενίσχυση των συνεργασιών του δήμου.

Τα δομικά στοιχεία του ψηφιακού δήμου

- Η ευρυζωνικότητα (υποδομές και υπηρεσίες) ως δέσμη τεχνολογικών δυνατοτήτων που μπορούν να μετασχηματισθούν σε επιχειρησιακή/ λειτουργική ικανότητα και αναπτυξιακή δυνατότητα
- **Ανοιχτή τεχνολογία, ανοιχτή/ ελεύθερη πρόσβαση, ανοιχτό και ελεύθερα διαθέσιμο περιεχόμενο:** Ανοιχτά συστήματα, ανοιχτό λογισμικό, ανοιχτό περιεχόμενο, συνεργατικές πρακτικές,
 - για την παροχή **ηλεκτρονικών υπηρεσιών σε πραγματικό χρόνο** με πολλαπλά μέσα, σε πολλαπλές θέσεις και για πολλαπλούς χρήστες.
 - για την παραγωγή, διαχείριση και διάδοση **δημόσια διαθέσιμης πληροφορίας και γνώσης.**
- **Πόροι και ικανότητες:** Η οικοδόμηση **οργανωσιακών και ατομικών ικανοτήτων** για τη λειτουργική αξιοποίηση των ΤΠΕ (**ICT capacity building**).

Η ευρυζωνικότητα είναι κλειδί για την μετάβαση στον ψηφιακό δήμο

- Η ευρυζωνικότητα:
 - Αναγκαίος υποστηρικτικό **περιβάλλον** για τη δουλειά και τη λειτουργία του **δήμου (επιχειρησιακή δυνατότητα)**.
 - Απαραίτητη **δικτυακή υποδομή** για τη λειτουργία μιας σύγχρονης **πόλης (λειτουργική δυνατότητα)**.
 - Χρήσιμο **εργαλείο** για τη διευκόλυνση της **καθημερινότητας** και την ενίσχυση της συμμετοχής/φωνής των **δημοτών (ενδυνάμωση)**.
 - Αποτελεσματικό **μέσο** για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μιας **τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής (αναπτυξιακή δυνατότητα)**.

Η ευρυζωνικότητα προσφέρει μια **δέσμη τεχνολογικών δυνατοτήτων**

- Δυνατότητα **αδιάλειπτης** και απρόσκοπτης **σύνδεσης** (always on) και **αμφίδρομης επικοινωνίας** με τον εξωτερικό κόσμο **ανεξαρτήτως χρόνου** και **απόστασης**.
- **Υψηλές** και υπερυψηλές **ταχύτητες** μετάδοσης δεδομένων, κειμένων, εικόνας, φωνής.
- Δυνατότητα **διακίνησης** μεγάλων όγκων πληροφορίας.
- Ποικιλία και **ποιότητα** της πληροφορίας.
- Διευκόλυνση γρήγορης, μεγάλης και συνεχούς **ροής** δεδομένων, πληροφορίας και γνώσης.
- Ο χρήστης είναι ταυτόχρονα **δέκτης** και **πομπός**: Έχει **πρόσβαση** σε περιεχόμενο αλλά και **δημιουργεί** περιεχόμενο.

Το πολιτικό και κοινωνικό ζητούμενο: Ο μετασχηματισμός της τεχνολογικής δυνατότητας σε επιχειρησιακή ικανότητα και αναπτυξιακή δυνατότητα

- Μετασχηματισμός του τεχνικού δικτύου σε **ανθρώπινο δίκτυο**, σε **κοινωνική** δομή και διασύνδεση.
- **Προσθήκη** ατομικών, επιχειρησιακών, λειτουργικών και **κοινωνικών ικανοτήτων**.
 - Κατάργηση των ορίων/ συνόρων.
 - Διεύρυνση του ορίζοντα, και του πεδίου δραστηριότητας και συνεργασίας.
 - Διεύρυνση του **πεδίου** και των **δυνατοτήτων** ενημέρωσης και εκμάθησης.
 - Αναβάθμιση των **λειτουργιών** της πόλης.
 - Ενδυνάμωση της **διοικητικής/συντονιστικής ικανότητας**.
 - Διεύρυνση του **επιχειρηματικού ορίζοντα** και των ορίων της αγοράς.
 - **Αυτονομία και ενδυνάμωση** του δημότη, του δήμου, του οργανισμού, της επιχείρησης, της περιοχής.

Ευρυζωνική πρόσβαση: Διάχυση των δυνατοτήτων αποτελεσματικής διασύνδεσης

Δυνατότητα προσωπικής, επιχειρησιακής/ οργανωσιακής και κοινωνικής διασύνδεσης, εργασίας και συνεργασίας:

- σε κάθε οργανισμό (δημόσια διοίκηση, δήμος, νοσοκομείο, σχολείο, εκπαιδευτικό και ερευνητικό ίδρυμα..).
- σε κάθε επιχείρηση (μεγάλη, μεσαία, μικρή, πολύ μικρή).
- σε κάθε πόλη, χωριό, οικισμό.
- σε κάθε τόπο, περιφέρεια, χώρα.

Σε ποιους τομείς μπορεί να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες της ευρυζωνικότητας;

- Η πρόσβαση σε ευρυζωνικές υποδομές και η ανάπτυξη ευρυζωνικών υπηρεσιών μπορούν να αναβαθμίσουν
 - την εκπαίδευση,
 - την κατάρτιση,
 - την παροχή υπηρεσιών υγείας,
 - την οικονομική και επιχειρηματική δραστηριότητα,
 - την επικοινωνία και τη συνεργασία,
 - τη διεύρυνση του επιχειρηματικού και αναπτυξιακού ορίζοντα μιας κοινότητας, ενός τόπου,
 - την ανάδειξη και την προβολή ενός τόπου, και
 - γενικότερα να βελτιώσουν σημαντικά την ποιότητα ζωής ιδίως στην περιφέρεια και στις τοπικές κοινότητες.

Ενδυνάμωση του δημότη

- Η **ανάπτυξη**: μια διεργασία επέκτασης και **διεύρυνσης των πραγματικών ελευθεριών** που μπορούν να απολαύσουν οι άνθρωποι (A. Sen).
- **Φορητότητα, Κινητικότητα.**
- Δυνατότητα στους πολίτες να **κάνουν τη δουλειά τους από οποιοδήποτε μέρος οποτεδήποτε (24ώρες/7ημέρες/12μήνες) επιθυμούν και μπορούν.**
- **Επικοινωνία χωρίς περιορισμούς.**
- **Υπέρβαση συνόρων.**
- Ένταξη του δημότη σε **ανθρώπινα δίκτυα.**
- Συμμετοχή στον **δημόσιο διάλογο** και τις **αποφάσεις** που τον αφορούν.

Ευρυζωνικές υποδομές= το αναγκαίο σύγχρονο δίκτυο

- Οι ευρυζωνικές υποδομές μετατρέπονται σε μια **θεμελιώδη υποδομή** για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη στην εποχή μας, κατ' αναλογία με το ρόλο που έπαιξαν παλαιότερα το **οδικό δίκτυο**, το **ηλεκτρικό δίκτυο**, το **τηλεφωνικό δίκτυο**, το **σιδηροδρομικό δίκτυο**.
- Γρήγορα ευρυζωνικά δίκτυα=**αυτοκινητόδρομοι του 21^{ου} αιώνα**

....Και οι κίνδυνοι...

- Απώλεια του τραίνου της ευρυζωνικότητας:
 - Περιθωριοποίηση της περιοχής.
 - Αποκλεισμός κοινωνικών ομάδων.
 - Περιθωριοποίηση επιχειρηματικών δυνάμεων.
- Να γίνουν υποδομές (με δημόσιους πόρους) αλλά να παραμείνουν αναξιοποίητες.
- Χρειάζεται γνώση, στρατηγική, διαδικασίες και μηχανισμοί υποδοχής και σχέδιο αξιοποίησης και διάχυσης των ωφελημάτων.

Οι προτεραιότητες των αυτοδιοίκησης στην ανάπτυξη της ευρυζωνικότητας

- Η αποδοτική και η αποτελεσματική υλοποίηση των έργων των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης που συνδέονται με την ανάπτυξη ευρυζωνικών υποδομών (οπτικοί δακτύλιοι και μητροπολιτικά δίκτυα, ασύρματα δίκτυα) και την παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών σε πραγματικό χρόνο.
- Η ένταξη των ευρυζωνικών δικτύων των δήμων στην προοπτική **FTTH** και στη δημιουργία ενός **δημόσιου (προσβάσιμο) δικτύου κορμού οπτικών ινών επόμενης γενιάς**.
- Η ανάληψη των κατάλληλων ενεργειών για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων και των υπηρεσιών που προσφέρει το Εθνικό Δίκτυο Δημόσιας Διοίκησης «Σύζευξις». Γενικότερα, η εξοικείωση με **πρακτικές συνάθροισης της ζήτησης για την προμήθεια τηλεπικοινωνιακών** και ευρύτερα ηλεκτρονικών υπηρεσιών μπορεί να διασφαλίσει σημαντική εξοικονόμηση πόρων.

Προτάσεις για την ανάπτυξη της ευρυζωνικότητας στους δήμους

- Η υποδοχή και η λειτουργική αξιοποίηση της ευρυζωνικότητας.
- Εξοικείωση των αιρετών (πρόγραμμα ΙΤΑ, ψηφιακός δήμος).
- Οι άνθρωποι της ΚτΠ και της ευρυζωνικότητας σε κάθε δήμο.
- Ευρυζωνική πρόσβαση σε κάθε σπίτι,.(οπτική ίνα στο σπίτι).
- Μετατροπή των δημόσιων χώρων (σχολεία, πλατείες, βιβλιοθήκες, σταθμούς...) σε κέντρα ελεύθερης πρόσβασης (hot spot).
- Ενθάρρυνση της ευρυζωνικότητας σε νέα και ανακαινισμένα κτίρια (ξεκινώντας από τα δημόσια..).
- Διευκόλυνση των μικρών επιχειρήσεων και των ελεύθερων επαγγελματιών στην ευρυζωνική πρόσβαση.

Το ανθρώπινο δυναμικό

ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ:

Ο ΙΔΙΟΣ Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΗΓΕΙΤΑΙ

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ **ΔΕΝ** ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ **ΕΙΝΑΙ ΕΙΔΙΚΟΣ** ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ, ΑΛΛΑ **ΕΜΠΝΕΥΣΤΗΣ ΚΑΙ ΕΝΟΡΧΗΣΤΡΩΤΗΣ.**

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ:

Ο «**ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ**»

ΚΑΙ Ο ΒΑΣΙΚΟΣ ΠΥΡΗΝΑΣ

Η Κοινωνία της Πληροφορίας θέλει τον εμπνευστή της, τον οργανωτή της και τους ανθρώπους της.

ΔΙΚΤΥΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΙΡΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΤΠΕ.

...ΚΑΙ Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ:

ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ, ΤΩΝ ΧΡΗΣΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.

Ο συμβατικός δήμος

- Έμφαση σε συμβατικά κατασκευαστικά έργα
- Βασικές υπηρεσίες
- Περιορισμένη χρήση και αξιοποίηση των ΤΠΕ στην οργάνωση και την παρακολούθηση της δημοτικής δουλειάς.
- Ελλιπής αξιοποίηση της πληροφορίας και της γνώσης στη διαχείριση των δημοτικών υποθέσεων.

Ο ψηφιακός δήμος

- Ηλεκτρονικές δικτυακές υποδομές
- Οπτική ίνα στο σπίτι
- On- line Ηλεκτρονικές υπηρεσίες
- Ανθρώπινα Δίκτυα
- Διασύνδεση οργανισμών
- Απαίτηση για Εξοικονόμηση πόρων
- Διαρκής υποστήριξη των αιρετών
- Ενημερωμένοι και ενεργοί δημότες.
- Προσέλκυση και υποστήριξη δραστηριοτήτων, επιχειρήσεων και επαγγελματιών.

Η μετάβαση επηρεάζεται από τη διαχρονική σχέση της ελληνικής κοινωνίας με τις τεχνολογικές εξελίξεις

- Η χώρα μας είναι γενικώς σε θέση να **παρακολουθεί τις τεχνολογικές τάσεις**, τα κύματα εκσυγχρονισμού και τους μεγάλους μετασχηματισμούς που εξελίσσονται στο διεθνές περιβάλλον. Δείχνουμε ως κοινωνία μια ευκολία πρόσληψης και δεκτικότητα. Όμως, **δυσκολευόμαστε στην αφομοίωση και την εμπάθυνση** των θεσμικών και τεχνολογικών καινοτομιών και αλλαγών.
- Η χώρα μας έχει διαμορφώσει μια **δέσμη ικανοτήτων** για την **παραγωγή μεγάλων και μικρότερων κατασκευαστικών έργων υποδομής** που δεν απαιτούν για την αξιοποίησή τους μεγάλες αλλαγές και προσαρμογές ή εμπλοκή στη λειτουργία τους πολλών φορέων. Δεν συμβαίνει το ίδιο με τα έργα ΤΠΕ. **Δυσκολευόμαστε** να αξιοποιήσουμε την πληροφορική στη δημόσια διοίκηση, **αδυνατούμε** να προωθήσουμε τη διασύνδεση και τη **διαλειτουργικότητα** των πληροφοριακών συστημάτων και υποδομών ώστε να έχουμε ηλεκτρονικές υπηρεσίες σε πραγματικό χρόνο, **καθυστερούμε** στη φθηνή και ευρεία διάδοση της ευρυζωνικής πρόσβασης και χρήσης.
- Την ίδια ώρα, υπάρχουν στη χώρα μας **νησίδες** υψηλής πληροφοριακής υποδομής στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, καθώς και πολύ **γρήγορα και προωθημένα δίκτυα στα πανεπιστήμια** και τα ερευνητικά κέντρα.

Ο ρόλος της ΚΕΔΚΕ στη διευκόλυνση και την υποστήριξη της μετάβασης στον ψηφιακό δήμο

1. Προγράμματα κατάρτισης σε τρία επίπεδα:

- Ολοκλήρωση του Προγράμματος «**Ψηφιακός Δήμος**» για τους αιρετούς.
- Προγράμμα επιμόρφωσης των **δημοτικών υπαλλήλων** και των στελεχών της αυτοδιοίκησης.
- Προγράμματα **μαζικής εξοικείωσης των δημοτών** στη χρήση του Διαδικτύου και της πληροφορικής (ειδικά για αυτό-απασχολούμενους, άνεργους, πολίτες μεγαλύτερων ηλικιών)

Ο ρόλος της ΚΕΔΚΕ στη διευκόλυνση και την υποστήριξη της μετάβασης (... συνεχ..)

2. Ηλεκτρονικές υπηρεσίες σε πραγματικό χρόνο βασισμένες στην αρχή: Develop once, apply many

- Παροχή από πολλά κανάλια υπηρεσιών σε πραγματικό χρόνο (ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, υγείας, εκπαίδευσης): **Αξιοποίηση του έργου της ΚΕΔΚΕ για το Ενιαίο Διαδικτυακό περιβάλλον** για την παροχή on line ηλεκτρονικών υπηρεσιών
- **Έργο GIS της ΚΕΔΚΕ:**
- **Πρώθηση των ηλεκτρονικών κρατικών προμηθειών.**

3. Ευρυζωνικές υποδομές και υπηρεσίες

- Υποστήριξη για την πλήρη αξιοποίηση από τους δήμους του Εθνικού Δικτύου της Δημόσιας Διοίκησης «**Σύζευξις**» και των πληροφοριακών συστημάτων της δημόσιας διοίκησης και της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης.
- Υποστήριξη για την ολοκλήρωση και ένταξη των έργων των οπτικών δακτυλίων των δήμων σε ένα **εθνικό δημόσια προσβάσιμο δίκτυο κορμού οπτικών ινών**. Η πρόσβαση με οπτικές ίνες μέχρι το σπίτι (FTTH) αποτελεί την πλέον ασφαλή μακροχρονίως επένδυση, αλλά και ευέλικτες ασύρματες υποδομές, όπου είναι αναγκαίες.
- Διαμόρφωση στρατηγικής για τη **διαχείριση της «παθητικής» υποδομής** (αγωγοί, ίνες) με «**ανοικτή πρόσβαση**».

Ο ρόλος της ΚΕΔΚΕ στη διευκόλυνση και την υποστήριξη της μετάβασης (...συνεχ..)

- Στρατηγική και διαμόρφωση προτάσεων για **ICT capacity building** στους δήμους.
- Υποστήριξη της λειτουργίας των **δικτύων μεταφοράς γνώσης και κωδικοποίησης της πείρας** στην οργάνωση έργων και τη λειτουργική αξιοοίηση των ΤΠΕ.
- Ενθάρρυνση της αξιοποίησης των **τοπικών** επιχειρήσεων ΤΠΕ και των επιστημονικών/ερευνητικών δυνάμεων της ευρύτερης **περιοχής** (περιφερειακά ΑΕΙ, ΤΕΙ, Ερευνητικά Κέντρα, Σχολικό Δίκτυο).